

Mezinárodní konference „Stárnutí pracovní síly: starší pracovníci a imigranti jako nové pilíře západních ekonomik?“

„*Délka pracovního života se zvyšuje. Současný status quo důchodových struktur je nadále neudržitelný*“, řekl Per Eckefeldt (Evropská komise) v rámci druhého ročníku mezinárodní konference o populačním stárnutí. Již druhý ročník se uskutečnil ve dnech 1. a 2. března 2018 v paláci České spořitelny v Praze. Delegáti z 13 zemí a 3 kontinentů diskutovali o dopadech stárnutí populace a důsledcích ekonomické migrace z hlediska pracovního trhu. Hlavními řečníky byli vedoucí oddělení pro obyvatelstvo z Evropské hospodářské komise OSN pro Evropu (UNECE) Vitalija Gaucaite Wittich, bývalý premiér ČR a evropský komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Vladimír Špidla a expertka na podporu pracovní schopnosti a prodloužení pracovního života Irene Kloimüller z Rakouska.

Západní společnosti stárnou. Kolem roku 2060 budou připadat na jednoho občana EU staršího 65 let pouze dva pracující, což je polovina současného stavu. Prognóza pro Japonsko udává dokonce číslo 1,3 a pro USA 2,5 pracující osoby na občana staršího 65 let. Zvládneme nadále financovat penzijní a sociální systémy? Jaká je způsobilost starších lidí setrvat na pracovním trhu déle? Jak prodloužit délku pracovního života a zabránit odchodům do předčasného důchodu? Mají firmy dovednosti a znalosti, aby si udržely starší pracovníky? Potřebuje stárnoucí pracovní trh imigranty? Na tyto a další otázky se hledaly odpovědi během dvoudenní konference.

„*Lidé v žádném věku by neměli být vyloučeni ze společnosti. Docenění potenciálu starších lidí, podpora delšího pracovního života a důstojného stárnutí jsou tři stanovené cíle, které nám pomohou dosáhnout sociálního začlenění napříč stárnoucí populací*“, shrnuje Vitalija Gaucaite Wittich hlavní úkoly, které rámuje 3. hodnotící proces implementace Madridského akčního plánu pro problematiku stárnutí (MIPAA), který

země UNECE přijaly již před 15 lety. Irene Kloimüller, rakouská lékařka, která se věnuje konceptu aktivního stárnutí zaměstnanců, také podtrhla důležitost trvalého začlenění lidí v pracovním procesu: „*Zaměstnání podporuje fyzické i psychické zdraví člověka, dává mu smysl života, pocit potřebnosti i osobní kontroly nad svým životem.*“

Per Eckefeldt, vedoucí sektoru pro dopady stárnutí na veřejné finance z Generálního ředitelství pro ekonomiku a finance Evropské komise, který představuje nejnovější projekce Evropské komise v oblasti pracovního trhu, zdravotnictví, školství a veřejných financí, za hlavní výzvu považuje změnu v chápání toho, co znamená být starý. „*Přestože se věk odchodu do důchodu zvyšuje, zároveň se očekává prodloužení doby, kterou lidé v důchodu prožijí, jelikož se zvyšuje také průměrná délka dožití. Evropská unie potřebuje promyšlenou a koordinovanou strategii pro strukturální reformy. Status quo není udržitelný. Velkou výzvou bude prodloužení pracovního života, které bude mít dvojitý přínos, zaprvé zvýšení životní úrovně a zadruhé pozitivní posun směrem k udržitelným veřejným financím.*“

Vladimír Špidla, bývalý premiér ČR a evropský komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti, poukázal na demografické statistiky, které během následujících dekád predikují snížení pracovní síly pod únosnou hranici, což je pro fungující trh neudržitelné. Částečné východisko vidí ve změně systému spočívající v lepším přizpůsobení se současným trendům Průmyslu 4.0. „*Klíčový trend, o němž věřím, že významně předurčí další vývoj společnosti, je digitalizace a umělá inteligence. V budoucnu bude rozvoj umělé inteligence hnací silou, která reorganizuje naši společnost. Pro ekonomiku lidé ztratí svůj potenciál jako producenti, avšak vzroste jejich význam v pozici spotřebitelů,*“ dodává a zároveň zdůrazňuje, že takto

významnou globální změnu bude třeba řešit rovněž globálními prostředky, a to i ve vztahu k udržení starších pracovníků v pracovním procesu.

Další možnost řešení situace nabídl zástupce vedoucího migračního programu z Kanadské zahraniční služby Craig Dundas. Na příkladu Kanady, která je dle jeho slov na migraci závislá, statistikami demonstroval, že: „Dobře navržené imigrační programy mohou podpořit ekonomický růst země, obohatit tuzemské dovednosti a znalosti začleněním zahraničních talentovaných lidí do systému, což vede k podpoře inovací a zmírňování dopadů stárnutí populace.“ Stejný pohled sdílí i Lucie Sládková, vedoucí české mise Mezinárodní organizace pro migraci, která v imigraci také vidí doposud nevyužitou příležitost: „Imigrace je jako supermarket možností. Samozřejmě, že je třeba pečlivě vybírat, ale hovoříme tu o vybírání si toho nejlepšího – v tomto případě těch nejlepších, vysoce kvalifikovaných potenciálních pracovníků.“

V rámci konference bylo již podruhé uděleno ocenění „Excellence Award“ za chytrý a inovativní přístup k age managementu na pracovišti. Tento koncept je

v západní Evropě aplikovaný už po desetiletí, v České republice je jeho praxe teprve na počátku. Letos byla oceněna pozitivní praxe společnosti Správa železniční dopravní cesty (SŽDC), státní organizace, která je v současné době jediným zaměstnavatelem v ČR, který disponuje validovanými výsledky měření pracovní schopnosti dle finské metody Work Ability Index™, a to pro více než 600 svých zaměstnanců. Vedoucí oddělení vzdělávání oceněné firmy Ing. Jitka Češková převzala cenu z rukou Miss World 2006 Tařany Gregor Kuchařové, předsedkyně správní rady nadace Krása pomoci, a Jana Lormanová, ředitelka komunitního centra pro seniory a jejich blízké Život 90. Na ocenění bylo nominováno celkem 9 firem z celé České republiky.

Konferenci pořádalo Centrum aktivního stárnutí a společnost KEYNOTE pod záštitou Ing. Radka Lacka, radního hl. m. Prahy pro oblast zdravotnictví a bydlení.

Informace o ročníku 2019 naleznete na: www.keynote.cz.

Martin Špáta

Konference o rodinné politice

16. dubna 2018 se konal XVII. ročník mezinárodní konference o rodinné politice, který od roku 1999 pořádá Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu a Národní centrum pro rodinu. Letošní ročník se uskutčil opět ve spolupráci se zahraničními partnery za podpory nadace Hanse Seidela. Cílem konference bylo nabídnout odpověď na otázku, zda **mohou opatření rodinné politiky ovlivňovat rozvodovost**.

Konstatování, která zaznívala z vystoupení advokátky Daniely Kovářové, psychologů Hany Heindorferové, Davida Cicháka i Jeronýma Klimeše, vytvářela pestrý obraz problémů spojených s rozvodovostí. Společným jmenovatelem jejich vystoupení byla pozornost zaměřená na oběti rozpadů vztahů, na děti, které jsou mnohdy zatěžovány následky rozvodu neúměrně možností odpovídajícím věku.

Psycholog Pavel Rataj se zamýšlel nad manželstvím, jako určitým faktorem stability vztahu, i nad důležitou výbavou pro život ve vztahu. Důraz položil na komunikační dovednosti, díky kterým lze sblížovat rozdílné světy obou partnerů, a na výchovu ke vztaho-

vosti, která dopředu učí překonávat překážky, které ke každému vztahu patří.

Samotnou odpověď na otázku po vhodných opatřeních rodinné politiky bylo vystoupení zahraničního hosta, psychologa a ředitele mnichovského Institut für Forschung und Ausbildung in Kommunikationstherapie e. V. Franze Thurmaiera, který představil 23 let realizovaný vzdělávací program pro páry připravující se na společný život i pro ty, kteří již dlouhodobě ve stabilním vztahu žijí. Vzdělávání se soustřeďuje na komunikační dovednosti. Prezentoval mj. studii rozvodovosti u párů, které kurzy absolvovaly, a porovnal ji s rozvodovostí v Německu. Po 5 letech manželství je rozvodovost u absolventů kurzu 3,9%, zatímco rozvodovost v Německu je 23,8%. Po 25 letech manželství je rozvodovost u absolventů kurzu 4,9%, zatímco rozvodovost v Německu je 26,3%.

Bližší informace o konferenci jsou na: www.rodiny.cz.

Marie Ujezdská

Z České demografické společnosti

První diskusní večer v roce 2018 se konal 21. února 2018 na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. *Hana Cabrnová* (katedra Praktického lékařství pro děti a dorost IPVZ Praha; Odborná společnost praktického dětského lékařství ČLS JEP) vystoupila s příspěvkem s názvem **Primární péče o děti v ČR**, ve kterém zmínila řadu problémů, které se v současné době vyskytují. Především jde o stárnutí pediatriů, s čímž je spojen úbytek ordinací. Problematické je i sloučení oborů klinický pediatri a praktický lékař pro děti a dorost.

Na březnovém diskusním večeru (21. března 2018) se *Petr Mazouch* (VŠE) věnoval **Generačnímu pohledu na zvýšenou úmrtnost mužů v mladém věku**, což je jev, který je v demografické teorii dobře znám a pozorován je především u mužů. Při porovnání generační pravděpodobnosti úmrtí se zdá, že se tato nadúmrtnost postupně snižuje a u starších generací je vrchol výraznější než u generací mladších. Nadúmrtnost bývá dána do souvislosti především s dopravními nehodami a sebevraždami.

V dubnu se konala panelová diskuze na téma **Problematika zjišťování národnosti při sčítáních lidu v minulosti a dnes**. Diskuzi moderovala *Alice Velková* (PřF UK) a mezi panelisty byli *Pavel Kladiwa* (Filozofická fakulta, Ostravská univerzita), *Petr Kadlec*

(FF OU), *Jiřina Růžková* a *Josef Škrabal* (oba ČSÚ). Panelisté diskutovali nad funkcí a smyslem otázky na národnost jak z historického hlediska, tak v současnosti, především pak v souvislosti s připravovaným sčítáním lidu pro rok 2021.

Ve dnech 23.–25. května 2018 hostila již XLVIII. konferenci České demografické společnosti Mendelova Univerzita v Brně. Letošní ročník nesl téma **Demografie v Česku a na Slovensku v průběhu (čtvrt)století. Demografický výzkum a populační vývoj na území Česka a Slovenska od vzniku Československa do současnosti**. Během tří dnů na konferenci vystoupila řada tuzemských i zahraničních odborníků, kteří přednesli řadu zajímavých příspěvků a účastníci se měli možnost zapojit do několika workshopů. Podrobná zpráva z konference ČDS bude připravena do dalšího čísla *Demografie* (3/2018).

Vybrané prezentace z uplynulých diskusních večerů ČDS a seznam plánovaných diskusních večerů naleznete na: <http://www.czechdemography.cz/akce/dv/>.

Příspěvky z konference ČDS jsou dostupné zde: <http://www.czechdemography.cz/akce/konference/konference2018/prispevky-z-konference/>.

MP